

ГОРБУНОВ

Олександр Володимирович

аспірант, Центральнотуркнський національний технічний університет, Народний депутат України, Голова підкомітету з питань видатків державного бюджету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету

УДК 336.14

ПІДВИЩЕННЯ ДІЄВОСТІ КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО РІВНІВ

EFFECTUALNESS OF THE CONTROL IN THE SYSTEM OF BUDGET MANAGEMENT: INTERDEPENDENCE OF THE STATE AND LOCAL LEVEL

Запропоновані напрями підвищення дієвості контролю в системі бюджетного менеджменту з огляду на необхідність забезпечення ефективної координації між відповідними органами з урахуванням особливостей бюджетного менеджменту та контролю у сфері бюджету на державному та місцевому рівнях. Доведено необхідність розширення сфери об'єктів, які знаходяться в сфері впливу контролю (аудиту) Рахункової палати України, сферою публичних фінансів, а також розширення кола її повноважень й завдань, які виконує Державна аудиторська служба України, питаннями, які стосуються місцевих бюджетів та місцевих фінансів. Обґрунтовано необхідність активізації відносин та взаємозв'язків Рахункової палати України з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Державною Аудиторською службою України в частині опрацювання результатів контрольно-аналітичних та експертних заходів. Визначені напрями удосконалення чинної нормативно-правової бази в сфері бюджетного менеджменту та державного фінансового контролю.

* * *

Предложены направления повышения действенности контроля в системе бюджетного менеджмента с учетом необходимости обеспечения эффективной координации между соответствующими органами с учетом особенностей бюджетного менеджмента и контроля в сфере бюджета на государственном и местном уровнях. Доказана необходимость расширения объектов, находящихся в сфере влияния контроля (аудита) Счетной палаты Украины, сферой публичных финансов, а также расширения круга ее полномочий и задач, которые выполняет Государственная аудиторская служба Украины, вопросами, которые касаются местных бюджетов и местных финансов. Обоснована необходимость активизации отношений и взаимосвязей Счетной палаты Украины с Верховной Радой Украины, Кабинетом Министров Украины, Государственной Аудиторской службой Украины в части обработки результатов контрольно-аналитических и экспертных мероприятий. Определены направления совершенствования действующей нормативно-правовой базы в сфере бюджетного менеджмента и государственного финансового контроля.

* * *

Introduction. One of the most important conditions for the effective functioning of the national economy, an obligatory element in the management of socio-economic processes in general and budgetary resources in particular, the organization of their using and redistribution is financial control as a form of implementation of the control function of finance. At the present stage of socio-economic development, the problems of control in the budget sphere (both at the level of the entire system of control of public finances and in the field of control of local budgets) remain and are caused by many factors, among which the problems of institutional character and interconnections between the subjects of control are of great importance.

Purpose. The purpose of the study is to substantiate the ways of increasing the effectualness of control in the system of budgetary management, taking into account the need for effective coordination between public financial control bodies taking into account the peculiarities of budget management and control in the area of the budget at the state and local levels. To achieve this goal a complex of general scientific methods (analysis, synthesis, induction, deduction, abstraction) and methodical methods (systematization, generalization, classification) are used.

Results. The necessity of expanding the scope of objects that are subject to control (audit) by the Accounting Chamber of Ukraine to the sphere of public finances is proved. The expansion of the powers of the Accounting Chamber of Ukraine and the tasks performed by the State Audit Service of Ukraine, related to local budgets and local finance are proposed. The necessity of activating the relations and interconnections of the Accounting Chamber of Ukraine with the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the State Audit Service of Ukraine in the part of elaboration of the results of audit, analytical and expert measures is substantiated. The relevant directions of improvement of the current legal and regulatory framework in the field of budget management and state financial control are determined.

Conclusion. The presented proposals will ensure compliance with such control principles as integrity and completeness, as well as bringing the system of public financial control in accordance with the requirements of documents of international organizations. Further research needs to be focused on the development of specific mechanisms for the interaction of control bodies in the budget sphere, as well as with the public in accordance with the recommendations of international organizations.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, бюджетний менеджмент, місцеві бюджети, вищий орган фінансового контролю, органи контролю, державний фінансовий аудит

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, бюджетный менеджмент, местные бюджеты, высший орган финансового контроля, органы контроля, государственный финансовый аудит

Keywords: state financial control, budget management, local budget, supreme audit institution, control bodies, state financial audit

ВСТУП

Однією з найважливіших умов ефективного функціонування вітчизняної економіки, обов'язковим елементом управління соціально-економічними процесами в цілому й бюджетними ресурсами зокрема, організації їх використання й перерозподілу є фінансовий контроль як форма реалізації контрольної функції фінансів.

Огляд теоретичних і практичних аспектів бюджетного менеджменту, бюджетного процесу, міжбюджетних взаємовідносин, бюджетної політики, проблем становлення і розвитку їх інституційних складових в Україні свідчить, що в науковому та професійному середовищі ці питання досліджуються досить широко. Значна увага вітчизняними науковцями, фахівцями та практиками приділяється дослідженню суті бюджетного контролю, контролю за використанням бюджетних коштів, фінансово-бюджетного контролю, їх особливостей та специфіки. Зокрема, цим питанням присвячені окремі розділи в підручниках та посібниках з питань бюджетного менеджменту [2-4], фахові наукові статті (зокрема, І.Б. Стефанюка [24], І.Р. Данчевської [6-7], Дяченко М. [9]), дисертаційні дослідження (зокрема, М.Б. Гупаловської [5], Н.Д. Собкової [20], Ю.Б. Слободяник [18], Н.М. Коломийчук [12]).

Разом з тим, слід визнати, що проблеми контролю у сфері бюджету як на рівні всієї системи контролю державних фінансів (узагальнені Слободянюк Ю.Б. [19]), так і у сфері контролю місцевих бюджетів (систематизовані Собковою Н.Д. [20, с. 11]) залишаються і спричинені багатьма факторами, серед яких вагоме місце займають проблеми інституційного характеру та взаємозв'язків між суб'єктами контролю, зумовлені недоліками нормативно-правової бази, яка в певних аспектах є недостатньо розробленою та вузько спрямованою.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є обґрунтування напрямів підвищення дієвості контролю в системі бюджетного менеджменту з огляду на необхідність забезпечення ефективної координації між органами державного фінансового контролю з урахуванням особливостей бюджетного менеджменту та контролю в сфері бюджету на державному та місцевому рівнях.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою дослідження стали наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених з проблем державного фінансового контролю та бюджетного менеджменту, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Для досягнення поставленої в роботі мети використано комплекс загальнонаукових методів (аналіз, синтез, індукція, дедукція, наукова абстракція) та методичних прийомів (систематизація, узагальнення, класифікація) дослідження й розкриття сутності повноважень органів контролю в сфері бюджету, їх відносин та взаємозв'язків. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України, якими регламентуються цілі, задачі та повноваження органів контролю у сфері

бюджету, матеріали міжнародних організацій, зокрема INTOSAI – International Organization of Supreme Audit Institutions, матеріали звітів Рахункової палати України та Державної аудиторської служби України, офіційні статистичні дані з питань бюджету України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Можна констатувати, що недоліками системи державного фінансового контролю в частині виконання задач бюджетного менеджменту є: 1) неповнота охоплення завданнями та повноваженнями органів, які наділені контрольними функціями, всіх елементів бюджетної системи та бюджетного процесу; 2) нечіткість та неузгодженість розподілу завдань та повноважень органів, які наділені контрольними функціями; 3) відсутність регламентованого чіткого механізму взаємодії даних органів між собою.

Повноваження Рахункової палати України та Державної аудиторської служби України вважаємо не ефективними з таких позицій: їх розподіл між вказаними органами; порядок повідомлення результатів контрольних-аналітичних та експертних заходів; трактування повноважень вказаних органів у законо-давчих та нормативних документах.

Підтримуючи необхідність та ефективність підвищення рівня фінансової самостійності місцевих громад, слід визнати, що держава, передаючи органам місцевого самоврядування фінансові ресурси, залишається згідно з конституцією гарантом прав і свобод громадян, дотримання соціальних стандартів, наприклад, у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

Вищим органом контролю державних фінансів в Україні є Рахункова палата України. Та відповідно до положень ст. 98 Конституції України повноваження Рахункової палати України поширюються лише на контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням [13]. Ці положення продубльовані і в ст. 26 Бюджетного кодексу України [1], і в ст. 1 Закону України «Про Рахункову палату України» [11]. Лише в ст. 110 Бюджетного кодексу України [1] повноваження Рахункової палати України розширені, а до об'єктів контролю включено: надходження та використання коштів Державного бюджету України, у тому числі за утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу; ефективність управління коштами державного бюджету; використання коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, що надаються з державного бюджету.

Законом України «Про Рахункову палату України» [11] (ст. 7) ці завдання більш деталізовані, але фактично місцеві бюджети попадають у сферу повноважень Рахункової палати лише в частині трансфертів між державним бюджетом та місцевими бюджетами. Враховуючи особливості здійснення державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) Рахунковою палатою, викладені у ст.ст. 9-16 Закону України «Про Рахункову палату України» [11], поза сферою повноважень залишаються такі об'єкти: казначейське обслуговування місцевих бюджетів; повнота нарахування, своєчасності сплати і зарахування на єдиний

казначейський рахунок податків, зборів, обов'язкових платежів, інших доходів місцевих бюджетів; оцінка ефективності адміністрування контролюючими органами надходжень до місцевих бюджетів та заходів, що вживаються органами стягнення до боржників місцевого бюджету; оцінка впливу наданих пільг із сплати податків, зборів, обов'язкових платежів, інших платежів до місцевих бюджету на ефективність виконання місцевих та державного бюджетів; виконання замовлень та публічних закупівель за рахунок коштів, отриманих місцевими бюджетами, у вигляді трансфертів (ефективність формування, виконання, законність та ефективність здійснення закупівель).

У Положенні про Державну аудиторську службу України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України у 2016 р. [15], ці об'єкти серед завдань, покладених на службу, відсутні. Основна частина завдань стосується контролю діяльності органів державного сектору та розпорядників бюджетних коштів, інші – узагальнені в таких завданнях, як контроль за «дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів» та «дотриманням законодавства про державні закупівлі».

Окремим видом перевірок, які виконуються підрозділами Державної аудиторської служби, є державний фінансовий аудит місцевих бюджетів, проведення якого регламентується Порядком проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними

територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів [17]. Частково кошти місцевих бюджетів підпадають у сферу повноважень Державної аудиторської служби, при здійсненні державного фінансового аудиту бюджетних програм, проведення якого регламентується Порядком проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм [16].

Серед досліджень з даного питання варто підтримати позицію І.Б. Стефаніка, який чітко обґрунтував два аргументи, що доводять необхідність розширення державного фінансового контролю в сфері місцевих бюджетів: по-перше, об'єкти державного фінансового контролю ні теоретично, ні практично не обмежуються коштами державного бюджету; по-друге, Україна належить до держав, які делегують місцевому самоврядуванню значну частину своїх повноважень, саме тому держава не може відмовитися від права відстежувати, як забезпечують реалізацію цих стандартів органи місцевого самоврядування, тобто від здійснення зовнішнього контролю виконання цими органами делегованих повноважень [24].

В якості доказу обґрунтованості даних висновків доцільно навести дані про доходи місцевих бюджетів (рис. 1), серед яких офіційні трансферти займали і продовжують займати найбільшу питому вагу (у 2007 р. – 46 %, у 2017 р. – 53 %).

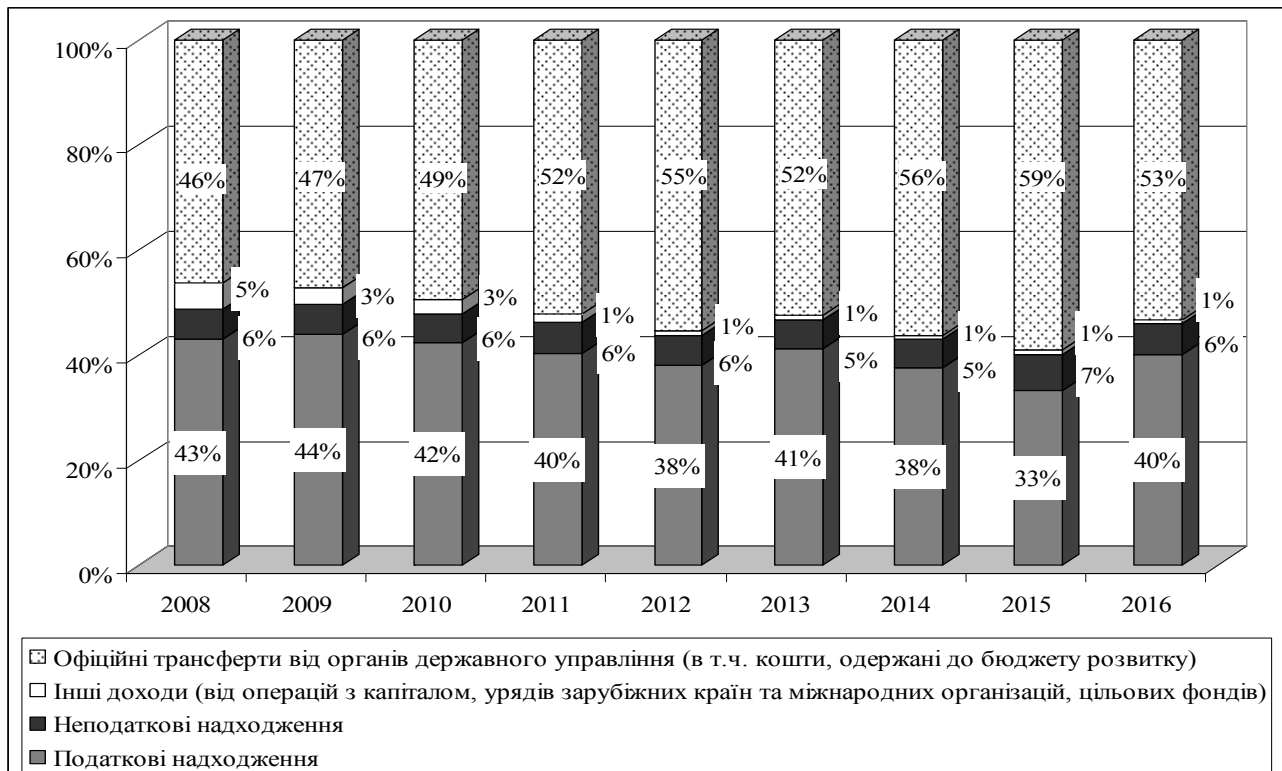

Рис. 1. Структура доходів місцевих бюджетів [розраховано та сформовано автором з використанням [21-23]]

У 2017 р. найбільш залежними від трансфертів з державного бюджету були місцеві бюджети Тернопільської області, де частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів становила 71,3 %, та Івано-Франківської області – 70,2 %. Частка трансфертів у дохо-

дах місцевих бюджетів одинадцяти регіонів становила від 60,0% до 70,0%, у восьми – від 50,0% до 60,0%, і лише у чотирьох – менше 50,0% (м. Київ – 28,2% , Одеська область – 45,2% , Дніпропетровська область – 46,4% і Київська область – 47,2 %).

У розвиток даних аргументів зазначимо, що визначаючи сферу впливу Рахункової палати України варто підтримати позицію щодо віднесення до об'єктів її контролю всієї системи публічних фінансів, до якої належать такі ланки: 1) публічні фінанси держави; 2) публічні фінанси органів місцевого самоврядування; 3) недержавні публічні фінанси суспільного (соціального) призначення [25, с. 25].

Отже, держава в особі Вищого органу фінансового контролю – Рахункової палати України має право здійснювати аудит використання цих фінансових ресурсів, і не лише в частині коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, що надаються з державного бюджету (як це передбачено ст. 110 Бюджетного ко-

дексу України). Вважаємо за необхідне, залишивши за Державною аудиторською службою функції виконання державного фінансового аудиту місцевих бюджетів, закріпити за Рахунковою палатою України функції участі в їх плануванні, проведенні, прийнятті результатів, передбачивши дані положенні в Законі України «Про Рахункову палату України» [11] та Бюджетному кодексі [1] (в частині розкриття повноважень Рахункової палати України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства).

Разом з тим, кількість контрольних заходів в сфері місцевих бюджетів (державних фінансових аудитів та ревізій), яка представлена на рис. 2, є недостатньою.

Рис. 2. Контрольні заходи Державної аудиторської служби (Державної контрольно-ревізійної служби до 2011 року, Державної фінансової інспекції – 2011-2015 рр.)

[узагальнено автором з використанням даних аналітичних та статистичних звітів за результатами діяльності Державної аудиторської служби України (Державної контрольно-ревізійної служби до 2011 р., Державної фінансової інспекції – 2011-2015 рр.), розміщених на офіційному сайті <http://www.dkrs.gov.ua> [8]]

Наведені дані свідчать про дуже низьку кількість місцевих бюджетів, у яких проводився державний фінансовий аудит виконання місцевих бюджетів. Якщо у 2008 р. (перший рік після запровадження відповідного Порядку [17]) було перевірено 109 місцевих бюджетів, то у 2016 р. – лише 17, а у 2017 р. – лише 38, тобто менше 1 % від загальної кількості місцевих бюджетів України. У 2017 р. порівняно з 2007 р. суттєво зменшилася кількість проведених ревізій виконання місцевих бюджетів – зі 132 до 17, та державних фінансових аудитів виконання бюджетних програм – зі 161 до 60. У Звіті про результати роботи Державної аудиторської служби України, її міжрегіональних територіальних органів та управлінь в областях за 2017 р. [8] зазначено «наявність низки проблем та недоліків при управлінні державними ресурсами, встановлено численні випадки незаконного та неефективного вит-

рачання бюджетних коштів, а також існування суттєвих резервів для наповнення доходної бази місцевих бюджетів». Отже, активізація контрольно-аналітичних заходів є необхідною, в першу чергу, для підвищення обґрунтованості та ефективності формування та використання державних та місцевих фінансів.

Фактично у бюджетному законодавстві відсутні положення щодо контролю місцевих бюджетів, не визначено, хто і в якій спосіб відповідає за контроль за надходженням та використанням коштів до місцевих бюджетів, що негативно характеризує в цілому систему державного фінансового контролю і суперечить принципам незалежності та об'єктивності контролю державних фінансів, що закладені в базових документах INTOSAI, рівноправним членом якої є Рахункова палата України з 1998 р.

У ст. 18 Лімської декларації (Декларації керівних

принципів контролю) зазначено, що всі операції, пов'язані з публічними фінансами (в оригіналі – «public financial operations»), незалежно від того, чи відображені вони у національному бюджеті (в оригіналі – «national budget»), повинні бути об'єктом контролю вищого органу контролю державних фінансів [26]. Особливо підкреслено, що виключення елементів (частин) фінансового менеджменту з національного бюджету не повинно результуватися у їх виключенні зі сфери аудиту, який виконується Вищим органом фінансового контролю. На ці невідповідності міжнародним стандартам звертають увагу фахівці та науковці [7, с. 108; 20, с. 11; 24]. Але слід звернути увагу на те, що ця проблема підсилюється завдяки двом причинам:

1. В офіційному перекладі Лімської Декларації, яка розміщена на сайті Рахункової палати України [14], термін «public financial operations» перекладений як «операції, пов'язані з державними фінансами», а термін «national budget» – як Державний бюджет, що звує сферу об'єктів контролю та повноважень Рахункової палати України як Вищого органу фінансового контролю.

2. В Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [10] Рахункова палата України фактично виведена зі сфери державного фінансового контролю, адже взагалі не згадується як Вищий орган фінансового контролю, яким вона фактично є, а основним органом визначений центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю, тобто Державна аудиторська служба в Україні.

Існує невідповідність між обсягом закріплених повноважень за органами державного фінансового контролю, зокрема Державної аудиторської служби, в Бюджетному кодексі України та відповідними нормативними документами.

У Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів [17] зазначено, що державний фінансовий аудит виконання бюджетів проводиться з метою перевірки та аналізу фактичного виконання місцевого бюджету, ефективності використання комунальних коштів, майна та інших активів, достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. У Бюджетному кодексі України у ст. 113 повноваженнями органів державного фінансового контролю передбачено здійснення контролю за цільовим та ефективним використання коштів місцевого бюджетів, достовірністю визначення потреби у бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників. Вважаємо доцільним узгодити ці повноваження, передбачивши охоплення державним фінансовим аудитом всіх процесів (планування, прийняття, виконання та звітування щодо місцевих бюджетів) та всіх елементів (доходів, видатків, кредитування бюджету).

Удосконалення також потребує механізм взаємовідносин між органами контролю в сфері бюджету. Відповідно до Порядку проведення Державною ауди-

торською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів [17], передбачено, що керівник Державної аудиторської служби щомісяця має інформувати (отже, мова взагалі не йде про обов'язкове подання аудиторського звіту, а лише про обов'язок інформування) Міністра Кабінету Міністрів України про результати аудиту та/або стан урахування і впровадження пропозицій та рекомендацій об'єктом аудиту та приймати рішення про таке інформування Кабінету Міністрів України, інших заінтересованих органів та громадськості (п. 28). Відповідно до Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм [16] – аудиторський звіт надсилається Верховній Раді України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Мінфіну, відповідним органам державної влади, які причетні до виконання бюджетних програм, головному розпоряднику бюджетних коштів, а також заінтересованим науковцям, закладам освіти, підприємствам, установам та організаціям (п. 14).

Вважаємо необхідним розширити дане положення, передбачивши необхідність обов'язкового подання аудиторських звітів за результатами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів та виконання бюджетних програм до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та Рахункової палати України як вищого органу державного фінансового контролю, що дозволить посилити дієвість взаємовідносин органів державного фінансового контролю та цілісність процесу опрацювання результатів контролю та прийняття відповідних рекомендацій.

Згідно результатів міжнародних оцінок відкритості бюджету, а саме: Звітів щодо Індексу відкритості бюджетів (Open Budget Index) за 2015 р. та 2017 р., підготовлених Міжнародним бюджетним партнерством (International Budget Partnership) [27-28], Україні запропоновано до впровадження наступні заходи в сфері покращення нагляду (контролю, аудиту), а саме: розглянути питання створення незалежної фінансової установи (наприклад, Парламентського бюджетного офісу чи Бюджетної ради при Бюджетному комітеті парламенту) для вдосконалення та посилення нагляду за бюджетом. Враховуючи дані рекомендації вважаємо за необхідне розширення напрямів співпраці Рахункової палати України з Підкомітетом з питань державного фінансового контролю та діяльності Рахункової палати України у частині опрацювання результатів аудитів та призначення зовнішніх аудиторів для підтримки транспарентності її діяльності.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження свідчать про необхідність запровадження таких напрямів удосконалення чинної нормативно-правової бази у сфері бюджетного менеджменту та державного фінансового контролю:

1. Розширити сферу об'єктів, які підпадають під контроль (аудит) Рахунковою палатою України, сферою публічних фінансів, які включають публічні фінанси держави, публічні фінанси органів місцевого самоврядування, публічні фінанси публічних фондів

суспільного (соціального) призначення, передбачивши це у бюджетному законодавстві.

2. Викласти у новій редакції Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [10], розкриваючи в ньому завдання та повноваження Рахункової палати України та інших контрольних органів.

3. Передбачити у бюджетному законодавстві чіткі положення щодо здійснення контролю за надходженням коштів до місцевих бюджетів та їх витрачанням, визначивши суб'єктів контролю (Рахункову палату України та Державну аудиторську службу як центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю в цілому та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, зокрема), їх завдання, повноваження та взаємодію між собою та іншими органами, в першу чергу з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету.

4. Розширити сферу повноважень Рахункової палати України та уточнити коло завдань, які виконує Державна аудиторська служба, включивши до їх переліку необхідність перевірки та оцінки всіх елементів бюджетного процесу з акцентом на оцінку законності, доцільності, ефективності та економічності.

5. Передбачити необхідність обов'язкового подання аудиторських звітів за результатами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів та виконання бюджетних програм, проведених Державною Аудиторською службою, до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та Рахункової палати України як вищого органу державного фінансового контролю.

Викладені пропозиції забезпечать дотримання таких принципів контролю, як цілісність та повнота, а також приведення вітчизняної системи державного фінансового контролю відповідно до вимог документів міжнародних організацій. Подальші дослідження необхідно сконцентрувати на розробці конкретних механізмів взаємодії органів контролю у сфері бюджету, а також з громадськістю відповідно до рекомендацій міжнародних організацій.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14> (дата звернення: 7.02.2018).
2. Бюджетний менеджмент / Л.В. Панкевич и др. Київ: Знання 2006. 293 с.
3. Бюджетний менеджмент / за ред. В.Г. Дем'янишина, Г.Б. Погрішук. Тернопіль: Крок, 2015. 522 с.
4. Бюджетний менеджмент / за заг. ред. В. Федосова. Київ: КНЕУ, 2004. 864 с.
5. Гупаловська М.Б. Бюджетний контроль в умовах ринкової економіки України: дис. ... кандидата екон. наук 08.00.08. Тернопіль, 2012. 241 с.
6. Данчевська І.Р. Державний фінансовий контроль на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації в Україні. Економіка і суспільство. 2017. №11. С. 503-507.
7. Данчевська І.Р. Перспективи розвитку державного фінансового аудиту виконання місцевих

бюджетів. Інтелект. 2017. №4. С. 107-110.

8. Державна аудиторська служба України: офіційний сайт URL: <http://www.dkrs.gov.ua> (дата звернення: 7.02.2018).

9. Дяченко М. Державний фінансовий контроль в контексті посилення дієвості бюджетної політики стимулювання регіонального розвитку. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2014. №1 (154). С. 99-104.

10. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 року №2939-XII» (в редакції Закону України № 5463-VI від 16 жовтня 2012 р. зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (дата звернення: 7.02.2018).

11. Закон України «Про Рахункову палату України» від 2 липня 2015 року №576-VIII (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/576-19> (дата звернення: 7.02.2018).

12. Коломийчук Н.М. Державний внутрішній фінансовий контроль в бюджетному процесі : дис. ... кандидата екон. наук 08.00.08. Тернопіль, 2012. 219 с.

13. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 7.02.2018).

14. Лімська декларація керівних принципів контролю URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/140217>. (дата звернення: 7.02.2018).

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» від 3 лютого 2016 року №43 (з змінами та доповненнями) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п> (дата звернення: 7.02.2018).

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм» від 10 серпня 2004 року № 1017 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-п> (дата звернення: 7.02.2018).

17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів» від 12 травня 2007 р. № 698 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-2007-п> (дата звернення: 7.02.2018).

18. Слободяник Ю.Б. Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація: дис. ... доктора екон. наук 08.00.09. Одеса, 2014. 585 с.

19. Слободяник Ю.Б. Ефективність системи контролю державних фінансів. Система обліку в умовах глобалізації: закономірності та протиріччя / Матеріали науково-практичної конференції, 11 червня 2010 р. Тернопіль, 2010. С.193–197.

20. Собкова Н.Д. Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин : автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня канд. екон. наук 08.00.08. Львів, 2013. 23 с.

21. Статистичний збірник «Бюджет України - 2010 рік». Київ, 2011. 291 с.

22. Статистичний збірник «Бюджет України 2013». Київ, 2014. 244 с.

23. Статистичний збірник «Бюджет України 2016». Київ, 2017. 316 с.

24. Стефанюк І.Б. Об'єктивні засади проведення зовнішнього аудиту місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2012. № 6. С.88-96.

25. Хомутенко В.П., Луценко І.С., Хомутенко А.В. Державний аудит публічних фінансів: навч.

посіб. Одеса: «Кримполіграфпапір», 2016. 412 с.

26. Lima Declaration of Guideliness on Audit Precepts URL: <http://www.intosai.org/blueline/upload/limadeclaration.pdf> (дата звернення: 7.02.2018).

27. Open Budgets. Transform Lives. The Open Budget Survey 2017. URL: <https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/downloads/> (дата звернення: 7.02.2018).

28. Open Budgets. Transform Lives. The Open Budget Survey 2015. URL: <https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/downloads/> (дата звернення: 7.02.2018).